

Tantárgyi program és követelmények

A tantárgy meghirdetésének féléve:	<i>(Neptun automatikusan hozzárendeli)</i>
A tantárgy kódja:	EONEMOH1032
A tantárgy megnevezése:	Növényföldrajz és társulástan
A tantárgy felelőse:	<i>Bartha Dénes</i>
A tantárgy felelős szervezet neve (kódja):	<i>NTI (E180)</i>

A tantárgy előadója:	Bartha Dénes	
A tantárgy előkövetelménye:	Dendrológia, Eghajlatlan	
A tantárgy követelménye:	vizsga	
A tantárgy kreditértéke:	4	
A tantárgy tanóra száma (ea/gyak/lab):	heti:2/1/0	féléves: 0/0/0
A tantárgy típusa:	kötelező	
A tantárgy ajánlott tanterv szerinti félévszáma:	4	
A tantárgy meghirdetési gyakorisága:	mintatanterv szerint	
Az oktatás nyelve (ha az nem a magyar):		
Az oktatás helyszíne (ha nem Sopron):		
A tantárgy órarendi beosztása:	Neptun szerint	

I: Tárgytematika kiegészítő adatok / Oktatás célja

I/1. A tantárgy oktatásának célja:

Megismertetni a hallgatókkal a flóra és a vegetáció egységeit, típusait, fölvételezésük és kiértékelésük módszereit, a bennük végbemenő folyamatokat, és alapot nyújtani az erdőművelési, erdőrendezési tantárgyakhoz.

II: Tárgytematika kiegészítő adatok / Tantárgy tartalma

II.1. A tantárgy szakmai tartalma és ütemezése:

Tananyagrész / témakör	Óraszám
Bevezetés, történeti áttekintés, szerveződési szintek, alapfogalmak, növényi típusok	2
Flóra és vegetáció: a növényföldrajz és a társulástan elkülönítése; flóra- és vegetációkutató Magyarországon; flóraelemek, areatípusok; életformák, növekedési formák; vikarizmus, álvikarizmus; autochton és allochton fajok; szakirodalmi forrásismeretek	2
Vegetációstruktúra: texturális és strukturális bélyegek; a növénytársulások vertikális szerkezete (szintezettség, vegetációprofil); a növénytársulások horizontális szerkezete (mintázatok); homogenitás és diverzitás	2
Vegetációdinamika: vegetációrítmus (fenológia); vegetációingadozás (fluktuáció); vegetációváltozás (szukcesszió): szukcessziótípusok, szukcessziómodellek, szukcessziósorozatok; vegetációtörténet: mikro- és makrofossziliák, dendrokronológia, a preglaciális, glaciális és posztglaciális időszak története	2
Vegetációkomplexek: mozaikosság, mozaikkomplexek; zonáció, zonációkomplexek; horizontális vegetációtagozódás (vegetációzónák; zonális, azonális, intrazonális és extrazonális vegetáció); vertikális vegetációtagozódás (magassági övek; régió alá- és fölévetődés); erdő- és fahatár; a Föld flórabirodalmi; Európa erdőövezetei; a Kárpát-medence növényföldrajzi beosztása	2
Vegetációosztályozás I.: az osztályozás alapelvei, alapfogalmak (formáció, asszociáció, konszociáció); a Föld növényformációi (esőerdők, monszunerdők, szavannák, babérlombú erdők, keménylombú erdők, mérsékeltövi lombos erdők, tűlevelű erdők, füves puszták, sivatagok, tundrák); Európa növényformációi	2
Vegetációosztályozás II.: a Kárpát-medence növénytársulásai: erdőtársulások (cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek, bükkösök, fenyvesek és fenyőelegyes lomboserdők, alhavasi cserjések, mészkérülő erdők, mészkedvelő erdők, szurdok-	8

, szikla- és törmelékeltető-erdők, erdőssztyep erdők és cserjések, liget- és láperdők), kultúrerdők, fátlan társulások (vízi és vízközeli növényzet, puszta- és sziklagyepek, kaszálók és legelők, gyom- és vágásnövényzet)	
Vegetációfelvételezés és térképezés: Braun-Blanquet módszer; transzekt módszer; a felvételek kiértékelése, analitikus és szintetikus jellemzők; vegetációtérképek, vegetációtérképezési módszerek; az aktuális vegetáció térképezése; a természetes és potenciális vegetáció elméleti rekonstrukciója; a vegetációtérképek értelmezése és felhasználása; esettanulmányok	2
Vegetációleromlás és átalakulás: degradáció, degradálódás és degradáltság; fragmentáció; fajszegényedés, uniformizálódás; regenerációs lehetőségek; esettanulmányok	2
Vegetációértékelés: ökcsoportok, szociológiai csoportok; ökológiai jelzőszámok, természetvédelmi mutatók; klasszifikációs és ordinációs módszerek; az erdők természetességi állapotának értékelése; esettanulmányok	2
Gyakorlatok:	
A Föld és Európa fontosabb erdőtársulás-csoportjai, formációi (diavetítés)	3
A Kárpát-medence erdőtársulásai (diavetítés)	3
A Kárpát-medence fátlan társulásai (diavetítés)	2
Erdőtársulások terepi felvételezési módszerei (Soproni-hegység)	5

II/2. A tantárgy alkalmazott oktatási módszerei és a hallgatók tevékenységformái:

A tantárgy előadásainak megtartását, a tananyag megértését demonstrációs anyagok segítik: ábratáblák, színes diapozitívok, ppt-s diák és ábrák. A gyakorlatokon minden oktatásra kerülő társulást fotókon mutatunk be, valamint terepen gyakoroljuk a vegetációfelvételezés- és térképezést. Mind az elméleti, mind a gyakorlati részből a 2012-ben megjelent Növényföldrajz- és társulástan c. jegyzet az irányadó.

II/3. Megszerzendő ismeretek, elsajátítandó alkalmazási (rész)kézszségek és (rész)kompetenciák:

- *készség* szintjén ismerjék a hazai erdőtársulásokat és a fontosabb fátlan vegetációs egységeket
- *jártasság* szintjén ismerjék a vegetációdinamika és -struktúra törvényszerűségeit
- *ismereti* szinten ismerjék Európa és a Föld vegetációtípusait

III: Tárgytematika kiegészítő adatok / Számonkérési és értékelési rendszere

III/1. A tantárgy aláírásának feltételei:

Az előadásokon és gyakorlatokon való részvétel. A terepi felvételezési jegyzőkönyv leadása a szorgalmi időszak utolsó napjáig.

III/2. A tantárgy értékelési módja és ütemezése:

Kollokvium, mely a társulásokra jellemző fajok felismeréséből és szóbeli vizsgáztatásból áll.

IV: Tárgytematika kiegészítő adatok / Irodalom

IV/1. Kötelező irodalom:

Bartha D.: Növényföldrajz és társulástan. – Egyetemi jegyzet, 2012

IV/2. Ajánlott irodalom:

Szomorad F. - Tímár G. (szerk.): Növénytársulástani és ökológiai tanulmányok, - TILIA Vol. I., 1995
Hortobágyi T. - Simon T. (szerk.): Növényföldrajz, társulástan és ökológia. - Tankönyvkiadó, Bp., 1981

Borhidi A.: Magyarország növénytársulásai. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003
Dierschke, H.: Pflanzensoziologie. - Ulmer Verlag, Stuttgart, 1994
Wilmans, O.: Ökologische Pflanzensoziologie. - Ulmer Verlag, Stuttgart, 1992
Schroeder, F.-G.: Lehrbuch der Pflanzengeographie. – Quelle & Meyer, Wiesbaden, 1998